

EXPUNERE DE MOTIVE

Accesul liber la justiție este garantat la nivelul Constituției, însă legiuitorul trebuie să facă ceva mai mult decât să plaseze acest drept pe palierul cel mai înalt al ierarhiei legilor dintr-un stat - el trebuie să construiască pârgurile necesare pentru ca oamenii din statul respectiv să aibă în mod efectiv acces la justiție.

În acest sens, **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă** stabilește ajutorul public judiciar în materie civilă, care reprezintă forma de asistență acordată de stat celor care "*nu-și pot permite un judecător*" (expresia se referă la imposibilitatea financiară de a suporta toate costurile legale ale actului de justiție), altfel spus, pentru care accesul la un proces echitabil este greu de imaginat din pricina dificultăților financiare ale celui care vrea să-și câștige dreptatea. Cu toate acestea, ajutorul nu poate fi acordat decât în cauzele civile, administrative, de muncă și asigurări sociale, sau în alte tipuri de cauze, dar nu și în cele penale.

"Ajutorul public judiciar reprezintă acea formă de asistență acordată de stat care are ca scop asigurarea dreptului la un proces echitabil și garantarea accesului egal la actul de justiție, pentru realizarea unor drepturi sau interese legitime pe cale judiciară, inclusiv pentru executarea silită a hotărârilor judecătorești sau a altor titluri executorii", se prevede în primul articol al ordonanței.

Potrivit ordonanței, poate solicita acordarea ajutorului public judiciar orice persoană fizică, în situația în care nu poate face față cheltuielilor unui proces sau celor pe care le implică obținerea unor consultații juridice în vederea apărării unui drept sau interes legitim în justiție, fără a pune în pericol întreținerea sa ori a familiei sale. Însă actul enumeră mai multe situații în care se poate acorda ajutor, în funcție de prevederile exacte ale unor legi speciale sau de venitul solicitantului.

În primul rând, de ajutor beneficiază persoanele al căror venit mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 500 lei - sumele cu titlu de ajutor sunt acordate în întregime de către stat. Însă, dacă venitul mediu net lunar pe membru de familie, în ultimele două luni anterioare formulării cererii, se situează sub nivelul de 800 lei, sumele de bani care constituie ajutor public judiciar se avansează de către stat în proporție de 50%.

Ajutorul public judiciar se poate acorda și în alte situații, proporțional cu nevoile solicitantului, în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului sunt de natură să îi limiteze accesul efectiv la justiție.

Ordonanța mai prevede că ajutorul se acordă, independent de starea materială a solicitantului, dacă prin lege specială se prevede dreptul la asistență judiciară sau dreptul la asistență juridică gratuită, ca măsură de protecție, în considerarea unor situații speciale, precum minoritatea, handicapul, un anumit statut și altele asemenea.

Deși actul normativ a suferit modificări pe parcursul timpului, fiind prevăzute inclusiv ca formă de ajutor public judiciar posibilitatea restituirii sumei plătite mediatorului cu titlu de onorariu așa cum dispune articolul 20, totuși această formă de ajutor nu este prevăzută ca atare printre formele de ajutor public judiciar așa cum sunt ele enumerate la articolul 6 astfel că instanțele de judecată ezită a acorda acest ajutor printre motivele invocate fiind și acesta. În același context se impune ca sumele a căror restituire se poate solicita să nu depășească un anumit quantum cunoscut fiind faptul că spre exemplu în materia efectuării expertizelor onorariul este fixat de către judecător.

Într-o altă măsură, deși există prevedere privind posibilitatea ca ajutorul să fie acordat proporțional cu nevoile solicitantului în cazul în care costurile certe sau estimate ale procesului depășesc posibilitățile de plată și sunt de natură a afecta accesul liber la justiție, prevederile actuale nu mai sunt în concordanță cu nivelul veniturilor pe care le realizează sau le poate realiza un potențial justițiabil. Creșterea nivelului de trai, al costurilor vieții cotidiene, dar și o serie de acte normative care în mod succesiv au determinat pe de o parte spre exemplu creșteri ale venitului minim garantat sau a pensiei sociale, iar pe de altă parte o creștere a salariului minim pe economie conduc în mod real la imposibilitatea aplicării articolului 8 alineatul 1. Astfel, se impune modificarea plafoanelor impuse de acest articol și corelarea acestora în conformitate cu evoluția veniturilor populației.

Având în vedere cele mai sus menționate, propunem spre dezbatere și vot Parlamentului României prezenta propunere legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, cu modificările și completările ulterioare.

**cu semnatarii propunerii legislative pentru modificarea și completarea
Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public
judiciar în materie civilă**

**cu semnatarii propunerii legislative pentru modificarea și completarea
Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public
judiciar în materie civilă**